

LAKIALOITE 89/2008 vp

Laki työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloite on osa vasemmistoliiton eduskuntaryhmän ehdottamaa toimeentuloturvan vähimmäisetuuksien yhtenäistämistä ja tuloköyhyyden vähentämiseen tähtäävää sosiaalipoliittista linjausta. Vähimmäisturvan osalta vasemmistoliiton eduskuntaryhmä ehdottaa perusturvan etuuksien yhtenäistämistä ja korottamista täyden kansaneläkkeen tasolle verottomana. Lisäksi ehdotamme, että näin korotettuja vähimmäisturvaetuuksia ja kansaneläkettä edelleen korotettaisiin 100 eurolla kuukaudessa 1.7.2009 lukien.

Ensi vaiheessa vuoden 2009 alusta (1.1.—30.6.2009) ehdotamme työmarkkinatuen ja työttömyysturvan peruspäivärahan korottamista nykyisestä 526,96 eurosta kuukaudessa 582,86 euroon kuukaudessa (27,10 euroa/päivä, korotus nykyiseen 2,60 euroa/päivä), mikä on arvioitu yksinäisen henkilön täyden kansaneläkkeen taso 1.1.2009 (inflaatiotarkistus tässä 4,37 prosenttia).

Toisessa vaiheessa 1.7.2009 ehdotamme kaikkien toimeentuloturvan vähimmäisetuuksien korottamista 100 eurolla, jolloin työmarkkinatuen ja peruspäivärahan taso olisi 682,86 euroa. 1.7.2009 etuutta nostettaisiin 31,76 euroon päivässä, jolloin korotus nykyiseen päivärahaan olisi 7,25 euroa päivässä.

Aloitteemme mukaan työmarkkinatuki ja työttömyysturvan peruspäivärahan taso kytket-

täisiin suoraan kansaneläkelaisissa olevaan säännökseen yksinäisen henkilön täyden kansaneläkkeen määrästä. Eläketason myöhemmät muutokset nostaisivat ehdottamallamme tavalla automaattisesti työmarkkinatukea ja työttömyysturvan peruspäivärahaa.

Ehdottamamme päivärahamuutos yhdessä ehdottamamme kunnallisverotuksen perusvähennyksen korotuksen kanssa (korotus 1 480 eurosta 3 000 euroon) lisäisi työmarkkinatuen saajan nettotuloja noin 140 eurolla kuukaudessa keskimääräisellä kunnallisverolla (18,55 prosenttia) laskettuna.

Suomessa sosiaalimenojen taso bruttokansantuotteen arvoon suhteutettuna on kansainvälisesti vertaillen vaatimaton. Kansainvälisessä vertailussa Suomen sosiaalimenot ovat selvästi alemmalla tasolla kuin muissa Pohjoismaissa, Saksassa ja Ranskassa. Vertailun tulos ei johdu tilastointitapojen eroista. Suomessa useimmat etuudet ovat veronalaisia eikä verotukia ole lainkaan toisin kuin useissa vertailumaissa. Pienten sosiaalimenojen tärkein selitys on sosiaaliturvaetuuksien alhainen taso. Monien tutkijoiden mielestä havainto sosiaalimenojen alhaisesta tasosta bkt-arvoon nähden Suomessa on selkeästi yhteydessä köyhyysasteen ja tuloerojen kasvuun.

1990-luvun talouslaman ja kannustamiseen tähdänneen politiikan seurauksena toimeentulo-

turvan vähimmäisetuuksien korottamiselle ei ole löytynyt poliittista tukea.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän mielestä köyhyyden ja toimeentulovaikeuksien vähentämiseksi kaikkein pienituloisimpien tulonsiirtojen todellista ostovoimaa on vihdoin lähdetävä parantamaan.

Tässä aloitteessa tehtyjen ehdotusten lisäksi yleisen asumistuen säännöksiä on tarkistettava, jotta etuuksien korotukset eivät leikkaisi asumistukea. Ehdotuksemme tavoitteena on syy-

perusteisten vähimmäisetuuksien saajien toimeentulokiriippuvuuden oleellinen vähentäminen ja etuustasojen jälkeenjääneisyyden korjaaminen. Monissa vähimmäisetuuksissa jälkeenjääneisyys on noin 30 prosentin suuruusluokkaa 15 viime vuoden ajalta.

Kahdessa muussa aloitteessamme ehdotamme toimeentulotuen tason korotusta 100 eurolla kuukaudessa ja toimeentulotukiperheen saaman lapsilisän muuttamista tuloksi, jota ei leikkattaisi etuutta saavan perheen toimeentulotuesta.

PERUSTELUT

1 Etuuksien jälkeenjääneisyys ansiotulojen kasvusta lisää eriarvoisuutta

Viimeisen viidentoista vuoden aikana pitkäaikaisesti vähimmäisetuuksien, kuten työmarkkinatuen, varassa olleet ihmiset ovat köyhtyneet ja etuudet ovat jääneet merkittävästi jälkeen ansiotulojen kasvusta.

Ensisijaisten etuuksien liian alhainen taso on tehnyt tilapäiseksi tarkoitettua toimeentulotuesta vähimmäisetuuksia korjaavan etuuden. Vähimmäisetuudet, kuten työmarkkinatuki, vaativat korotuksen jo pelkästään etuuksien keskinäisen aseman ja tehtävien vuoksi, mutta ennen kaikkea siksi, että työmarkkinatuella ei ole enää pitkään aikaan tullut toimeen. Työmarkkinatuki, sen päälle maksettu yleinen asumistuki sekä toimeentulotuki näiden täydentäjänä muodostavat toimeentulominimin. Nyt ongelmana on, että Suomessa toimeentulominimi ei ole seurannut ansiotulojen kasvua.

1990-luvulla tehtiin kaikkiaan sata yksittäistä etuutta koskevaa valtionalouden säästöpäätöstä. Jo sovitusta sosiaaliturvan parannuksista ja indeksitarkistuksista luovuttiin ja samalla uudistuksia lykättiin.

Työttömyysturvassa perusturvan osalta toimeentulon tasoa heikensi esimerkiksi se, että henkilön itsensä tai puolison kotihoidon tuki alkoi vähentää työttömyysturvaa. Vuonna 1994 otettiin käyttöön tarveharkintainen työmarkkinatuki, jonka saannin ehtoja on asteittain tiukennettu ja tehty vastikkeelliseksi vuosina 1996—

2006. Indeksijäädetykset ja erilliset lait ovat pitäneet peruspäivärahan ja työmarkkinatuen vähäisenä vuodesta 1991. Näiden päivärahojen reaaliarvo oli vuoden 2006 alussa vähän pienempi kuin se oli vuonna 1991. Työttömän peruspäivärahan taso keskipalkkaan verrattuna on laskenut n. 26 prosentista 20 prosenttiin (Särkelä, R. — Eronen A., Perusturvan pulmat ja uudistamisen vaihtoehdot, s. 213, Helsinki 2007). Vuosina 1994—2005 työttömyysturvan peruspäivärahan arvo ansiotason muutokseen nähden on heikentynyt 21,2 prosenttia (Honkanen, P., Perusturvan indeksisuojaassa aikaisempaa enemmän aukkoja, s. 150, 2006).

2 Työttömyysturvan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen korottaminen yksinäisen henkilön täyden kansaneläkkeen tasolle

Työttömyysturvalain 6 luvun 1 §. Ehdotamme työttömyysturvan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen nostamista kansaneläkelaisa tarkoitetun yksinäisen henkilön täyden kansaneläkkeen tasolle (vuonna 2009 arvioitu määrä 582,86 euroa/kk kansaneläkkeen tasoon tehtävän 4,37 prosentin inflaatiokorotuksen jälkeen).

Ensi vaiheessa vuoden 2009 alusta (1.1.—30.6.2009) ehdotamme työmarkkinatuen ja työttömyysturvan peruspäivärahan korottamista nykyisestä 526,96 eurosta kuukaudessa 582,86 euroon kuukaudessa ja 27,10 euroon päivässä (korotus nykyiseen 2,60 euroa/päivä), mikä on ar-

vioitu yksinäisen henkilön täyden kansaneläkkeen taso 1.1.2009 (inflaatiotarkistus tässä 4,37 prosenttia).

Toisessa vaiheessa 1.7.2009 ehdotamme kaikkien toimeentuloturvan vähimmäisetuuksien korottamista 100 eurolla, jolloin työmarkkinatuen ja peruspäivärahan taso olisi 682,86 euroa. 1.7.2009 etuutta nostettaisiin 31,76 euroon päivässä, jolloin korotus nykyiseen päivärahaan olisi 7,25 euroa päivässä.

Täysimääräinen työmarkkinatuki on työttömyysturvalaissa sidottu peruspäivärahan tasoon

ilman korotusosaa ja työllistymisohjelmallista (työttömyysturvalain 9 luvun 1 §, 459/2005), minkä vuoksi tässä aloitteessa työmarkkinatukisäännöksiin ei tarvitse tehdä erikseen muutosehdotuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 2002 annetun työttömyysturvalain (1290/2002) 6 luvun 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 459/2005, seuraavasti:

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

1 §

Työttömyyspäivärahan määrä

Peruspäiväraha on kansaneläkelain (568/2007) 4 luvun 19 §:ssä tarkoitetun yksinäisen henkilön täyden kansaneläkkeen määrä kuukaudessa, ja peruspäivärahan päivää kohden laskettu määrä saadaan jakamalla kuukauden pe-

ruspäivärahan määrä 21,5:llä. Peruspäivärahan korotusosa ja työllistymisohjelmallista on 3,82 euroa päivältä. Korotusosaa maksetaan, jos 3 §:n edellytykset täyttyvät ja työllistymisohjelmallista maksetaan, jos 3 a §:n edellytykset täyttyvät.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20__.

Helsingissä 15 päivänä syyskuuta 2008

Erkki Virtanen /vas
Mikko Kuoppa /vas
Minna Sirnö /vas
Merja Kyllönen /vas
Pentti Tiusanen /vas
Jyrki Yrttiaho /vas
Martti Korhonen /vas

Esko-Juhani Tennilä /vas
Matti Kauppila /vas
Matti Kangas /vas
Markus Mustajärvi /vas
Kari Uotila /vas
Annika Lapintie /vas
Unto Valpas /vas